

FI lausuntopyyntö VV

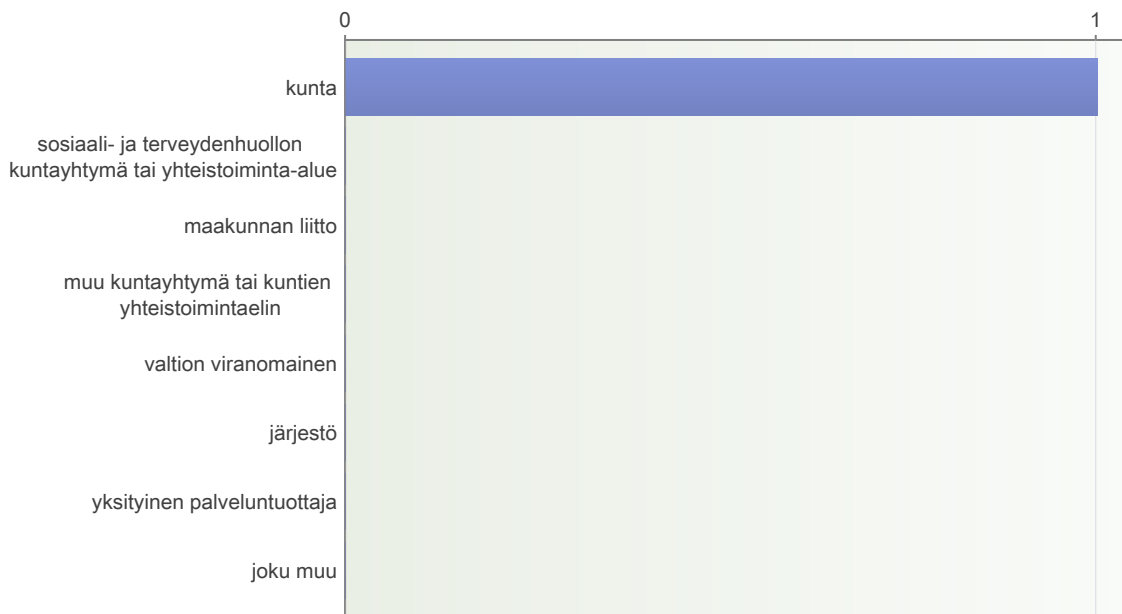
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Lohjan kaupunki	Mira Uunimäki	mira.uunimaki@lohja.fi	15.3.2017	Lohjan kaupunginvaltuusto

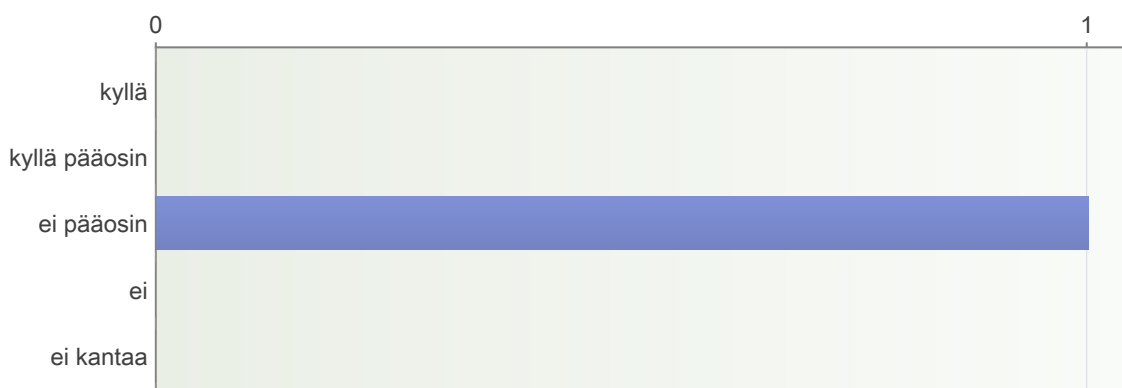
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

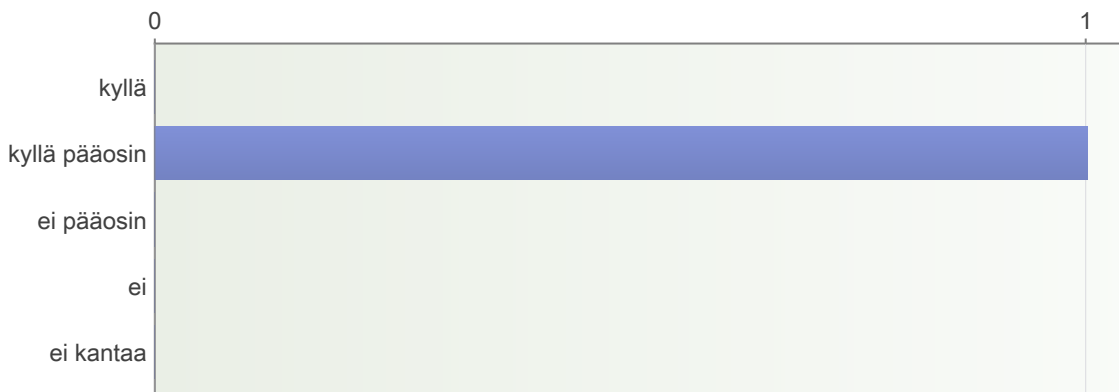
- Vapaamuotoiset huomiot

Uudistuksen tarkoituksena on väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Onnistumisen mahdollisuus nähdään vasta vahvan järjestäjän eli maakunnan tavasta ja mahdollisuuksista toimia väestön hyväksi. Lakiluonnokset antavat tähän pohjan, mutta paljon jää vielä arvailujen varaan, miten uudistamisella todella voidaan saavuttaa tavoite palvelujen yhdenvertaisuudesta sekä väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisesta. Nykyinen ehdotus laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta on vielä keskeneräinen ja yksityiskohdat epäselvät monissakin kohtiin. Maakunnan tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa palvelujen integraatioon ja valvontaan siten, että sillä olisi vaikutusta palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ja hyvinvointierojen kaventamiseen nykyisellä valinnanvapauslakiluonnoksella, ei toteudu.

Huomioitavaa on, että suunniteltujen uudistusten jälkeen kunnalla on keskeinen rooli hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisessä edelleen. Kokonaisuuden ja vastuiden hajauttaminen ei välttämättä tarkoita väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventumista.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

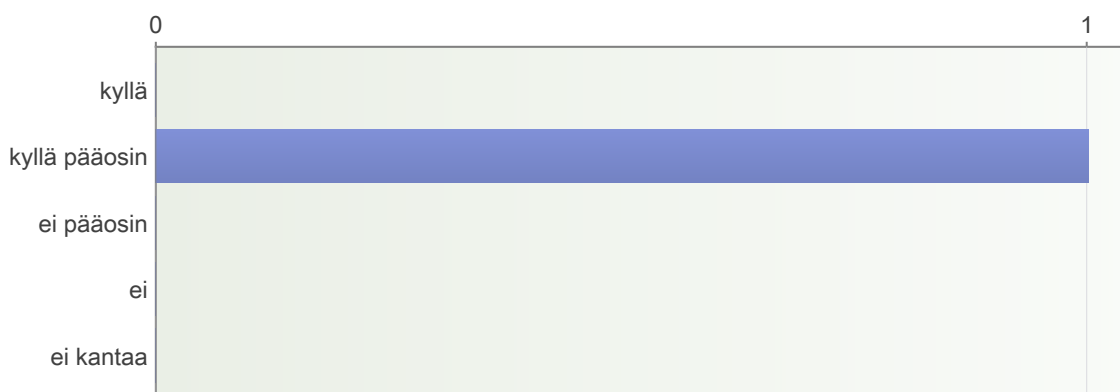
Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot

Asiakkaan mahdollisuus valita oma palveluntuottajansa on lähtökohtaisesti tavoiteltava asia ja lakiluonnoksen suunta on oikea. Kuitenkin tosiasiallinen valinta laadukkaan palvelun löytämiseksi ei vielä ole mahdollista lähivuosina. Oikeaa vertailutietoa palveluista antavat tietojärjestelmät eivät ole läheskään valmiita, vaan niiden työstäminen sekä tuotannon että sisällön osalta sellaiselle tasolle, jossa valinnan tekeminen perustuen oikeaan tietoon edes on mahdollista, kestää useamman vuoden. Jotta palvelun sisällöstä, laadusta, saatavuudesta oikeassa toiminnassa voidaan antaa oikeaa tietoa vertailuun, tulee sitä olla tuotettuna uudella toimintatavalla ensin. Siirtymäsäännöksen aikataulun tulee siten olla riittävän pitkä 2-3 vuotta, jotta maakunta voi itse arvioida tietotason riittävyuden ja maakunnan tulee voida itse päättää, milloin valinnanvapaus otetaan käyttöön tämän siirtymäsäännöksen puitteissa.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

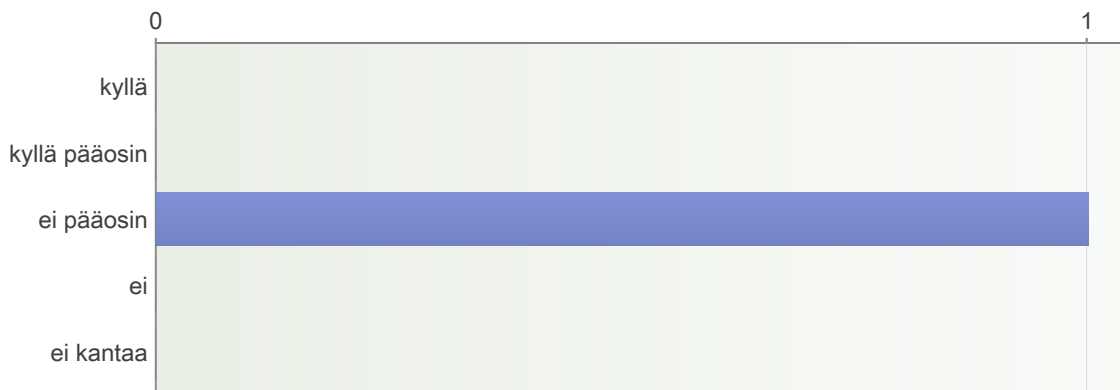
- Vapaamuotoiset huomiot

Kuten vastauskohdassa 2. todettiin, nykyinen valinnanvapauden tietopohja ja kansalaisille tarjottava tieto ei ole koottuna yhteiseksi tietopohjaksi ja riittäviä yhteisiä laatumittareita ei ole käytössä. Tämä vaatii aikaa, jotta näiden perusteella tapahtuva palvelun valinta tapahtuisi asiakkaan hyväksi. Internetpohjainen tieto tai varsinkaan liikelaitosten palveluohjaus päätöksentekoon ei ehdi valmiiksi 1.1.2019.

Kun valinnanvapautta ohjaava/avustava tietopohja on luotu, laki mahdollistaa hakeutumisen asukkaalle sopivaan palveluun. Tällöinkin tulee ohjauksen tietopohjan olla selkeän ymmärrettävä ja informatiivinen, eikä siellä tule käyttää vaikeaselkoisia sanoja, joita voi ymmärtää väärin. Tässä esimerkkinä ovat hyvinkin rinnakkaiset sanat maksuseteli ja asiakasseteli.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

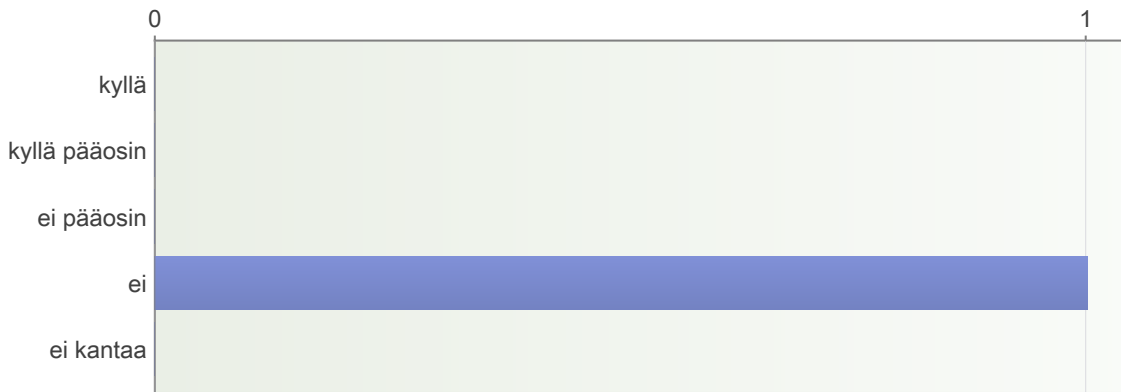
Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot

Laaja-alaisen palveluntarpeen omaava asiakas kuuluu lakiluonnoksen mukaan liikelaitoksen vastuulle ja tätä kautta paremmin toteutuu mahdollisuus saada yhteensovitettuja palveluita. Liikelaitos ei kuitenkaan itse saa tuottaa kaikkia näitä palveluita, joten se joutuu hankkimaan monia toimintoja muutoin mm. asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetoinnin kautta. Integraation toteutuminen vaatii järjestävältä maakunnalta paljon ohjausta. Kuitenkin on myös lakiehdotuskohta, jossa tällaisella asiakkaalla on valinnanmahdollisuus lyhytaikaisessa tilanteessa myös itse valita (§15). Tilanne on ristiriitainen ja vaikea käytännön tilanteessa erotella sekä asiakkaan että viranomaisen/työntekijän puolelta. Tällöin tarvittava integraatio toteutuu huonommin. Laaja-alaisen palvelujen määrittely tulee kirjata lakiin selkeästi, jotta yhdenvertaisuus toteutuu. Kuka määrittelee asiakkaan sellaiseksi, joka tarvitsee laaja-alaisen palvelun? Onko se liikelaitos, asiakas itse vai palveluntuottaja ja millä kriteereillä?

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot

On hyvin epätodennäköistä, että näin laajalla valinnanvapausmuodolla saavutetaan kustannusten kasvun hillintää. Laaja tarjonta lisää kysyntää ja hyvin monille tahoille jakautuva hoito ja palvelu luo mahdollisuuden osa-optimointiin ja asiakkaan pompotteluun.

Mm. suun terveydenhuollon näin laaja valinnanvapaus tuottaa aikuisasiakkaiden kulkeutumisen yksityissektorilta maakunnalliseen hoitoon suun terveydenhuollon yhtiöön kuitenkin saman yksityisen sektorin tuottamana ja tämän toiminnan sisällön valvonta on mahdotonta niin, että se toteutuisi yhdenvertaisesti maakunnan tuotannon kanssa. Kokemukset nykyisestä palvelusetelitoiminnasta kertovat, että tämänkaltainen järjestelmä vaatii nimenomaan kustannusten hillitsemisen kannalta hyvän ja mahdollisimman paljon automaattiseen tietojen käsittelyyn perustuvan seuranta- ja valvontajärjestelmän.

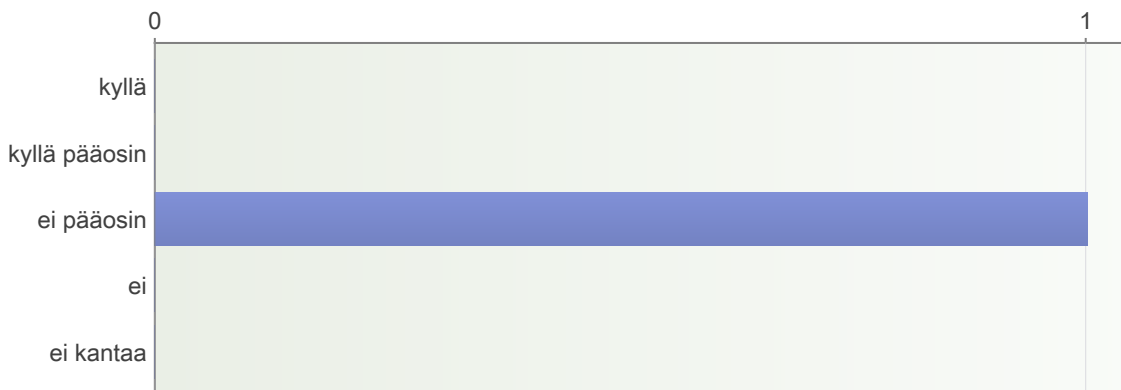
Laajan valinnanvapauden yksiköissä muodostuu kaksinkertaista tuotantokapasiteettia niissä tilanteissa, joissa sotekeskuksessa on samaa toimintaa (mm. fysioterapia) kuin on tarjottava palvelua asiakkaan/potilaan niin halutessaan maksusetelillä. Miten määritellään myöskään se toisenlainen tuotantotapa, jos asiakas ei halua käyttää maksuseteliä ja sotekeskuksen on annettava palvelu toisella tavalla? Asiakkaan valinnanvapaus tulisi kohdistua sotekeskukseen ja sen sisältö ratkaisee osaltaan valintaa. Halutessaan kolmannen palveluntuottajan tekemää toimintaa, hän valitsee tällöin sotekeskuksen, joka ei itse tuota näitä palveluita. Tämäntapainen määrittely myös rikkoo nykyisin hyväksi toimintatavaksi muokattua terveyskeskuksen toimintaa, jossa samassa toiminnassa on monia erilaisia toimijoita yhteistyössä. Ammattilaisen tarve sekä liikelaitoksen puolella tehtävään tuotantoon että yhtiöitettyyn tuotantoon vaarantuu tilanteissa, joissa ammattilaisista on kysyntää enemmän kuin tarjontaa. Tämä nostaa palkkakustannuksia.

Miten maakunta tai sotekeskus kykenee valvomaan tuotantoa, joka on ketjutettu erittäin runsaasti? Tällöin tarvittaisiin sopimuksia, jotka velvoittavat tuottajia, mutta sotekeskuksen on mahdoton tehdä sopimus kaikkien mahdollisten tulevien toimijoiden kanssa. Integraation todellisuus häviää useiden tuottajien kanssa. Valvontaa tarvitaan monilla tahoilla lisää, koska omavalvonta ei ole riittävää ja antaa mahdollisuuden osaoptimointiin. Valvonta luo lisää kustannuspaineita.

Sinällään kannatettavan henkilökohtaisen budjetoinnin kustannusvaikutus on täysin selvittämättä. Siinä piilee monia mahdollisuuksia osaoptimointiin ja yksittäisen ihmisen ymmärtämys budjetin käyttöön on rajallista, varsinkin kun kyse ei olisi omasta rahasta.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

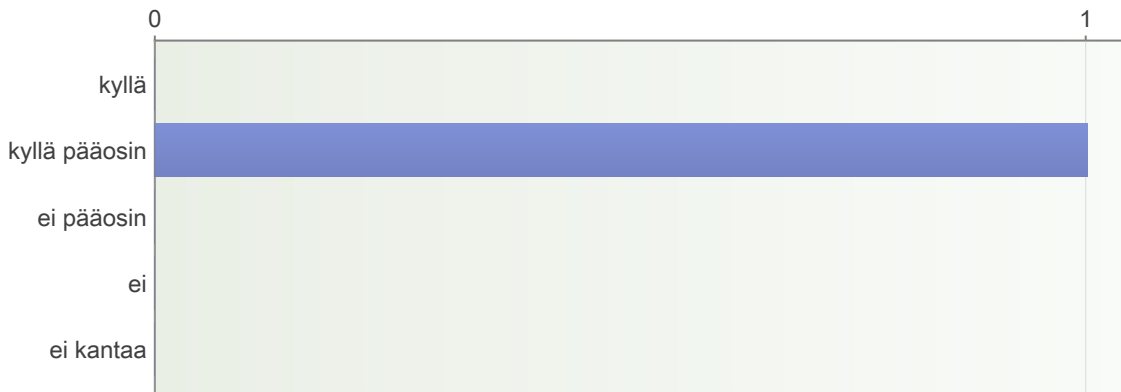
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Maakunnan valtuusto on vaaleilla valittu ja sitä kautta muodostuu maakunnan hallitus. Nämä tekevät suuret strategiset päätökset. Kansanvaltaisuus toteutuu isossa maakunnassa sen keskusalueen tahdon mukaiseksi, jolloin harvempaan asutun alueen tahtotila voi jäädä saavuttamatta. Liikelaitoksen hallitus määräytyy poliittisesti ja julkisiin yhtiöihin valittaneen poliittisesti hallitukset. Osa tuotannosta tulee kuitenkin yksityisen yhtiön ja kolmannen sektorin yhdistysten tuottamana, näissä ei ole mukana kansanvaltaisuutta. Asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia on lisätty kuitenkin nykyiseen toimintaan omalla lakipykälällä maakuntalaissa, mutta miten tämä tulee toteutumaan, on vielä epäselvää.
Ongelmaksi tulee se, että valtio päättää asioita vaaleilla valitun maakunnan valtuuston puolesta maakunnan toimintatavoista ja rahan jakamisesta (mm. valinnanvapauden laajuudesta nykyisessä lakiluonnoksessa esitetystä määrin).

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

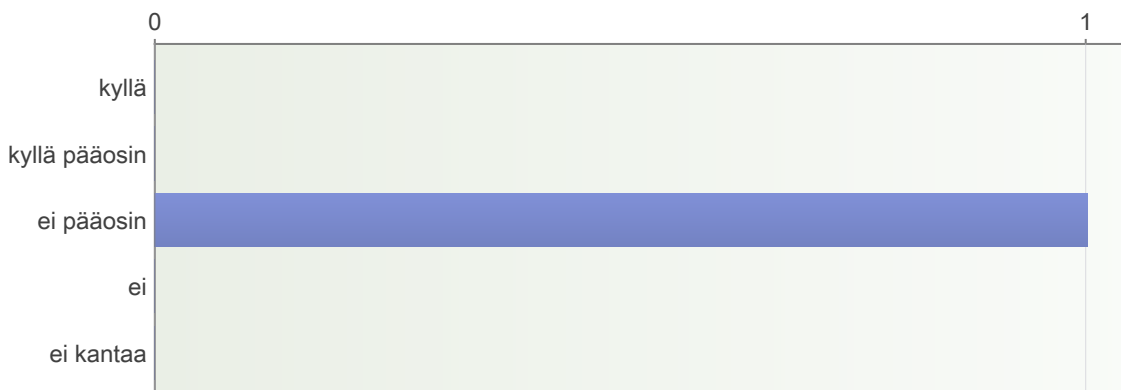
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Tarve tuottavuuden kasvuun ja yhtiömuotoinen toiminta lisäävät kilpailua, minkä on yleensä todettu uudistavan toimintatapoja. Tuottamisen vapaampi toimintaympäristö ja erilaiset mahdollisuudet tuottaa palvelua lisäävät innovaatioita.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?
Palvelut tulisi yksilöidä esimerkiksi käyttäen nykyisiä toimintanimikkeitä. Täysin epäselvää on mm. neuvolan/ perhekeskuksen sijainti palveluissa. Nykyisin on lisääntyvästi perhekeskuksia, jotka tuottavat sekä terveydenhuollon neuvolapalveluita että sosiaalihuollon perheneuvolatoimintaa sekä lasten terapioiden (fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia). Mihin tämä toiminta sijoittuu? Hallituksen LaPe -kärkihankkeessa tuetaan tämän toimintamuodon leviämistä. Myös alle kouluikäisten hammashoito on määrittelemättä, missä se toteutuu?
Aikuisten kuntoutus tai fysioterapia/toimintaterapiaa ei mainita selkeänä nykyisenlaisena kokonaisuutena, joka on hyvin tärkeä osa-alue nykyisessä perusterveydenhuollossa ja ikääntyneiden palveluissa. Perustason sotekeskuksen ei tule olla pelkästään lääkärin ja hoitajan toimintaa ja tässä lisättyä sosiaaliohjauksella, vaan keskuksen tulee olla laaja-alaista yhteistoimintaa, jota ei pystytä tekemään irrallisilla ostoilla maksusetelin avulla yleisimmissä sairauksien tutkimisessa ja hoidossa. Maksuseteliä voi käyttää lisätarpeeseen.
Laajennetun perustason palveluissa tulisi selkeämmin yksilöidä ne sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon osa-alueet, joiden tulee toimia perustasolla tai antaa se selkeämmin maakunnan valtuustolle päätettäväksi. Palveluketjujen laadinta näiden välillä on epäselvä.

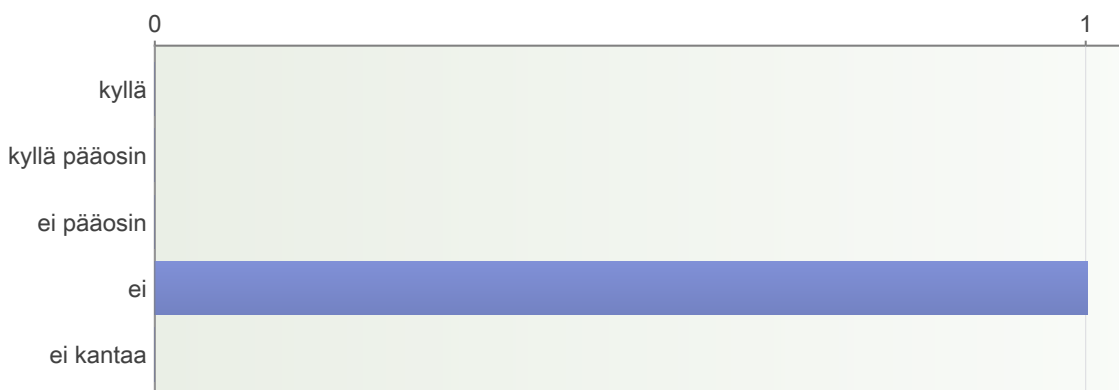
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Epäselvää on mm. 15§:n 3 momentin 2 kohdan mukaan asiakkaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti tarvitsemat sosiaalihuoltolain 14§:n 1 momentin mukaiset palvelut, jotka kuuluisivat lakiesityksessä laajennetun valinnanvapauden piiriin ja näistä tulisi tehdä oikaisuvaatimuskelpoinen hallintopäätös myös yksityisessä yhtiössä. Tämä on ristiriitaista sille periaatteelle, että kaikki viranomaistoiminta eli hallintopäätöksiä vaativa toiminta tapahtuisi maakunnan liikelaitoksessa

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

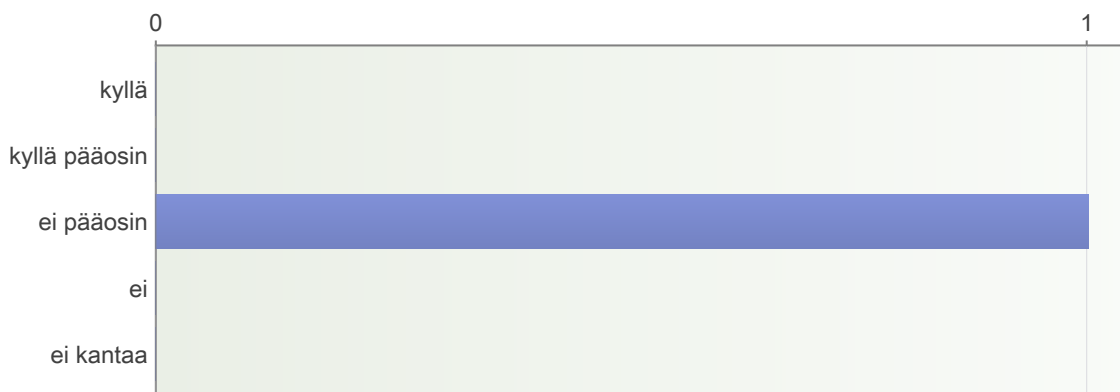
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Maksusetelillä ns. alihankintana tehtävä palvelu karkaa kauas maakunnan ohjauksesta, jolloin tosiasiallista vaikutusmahdollisuutta ei maakunnalla ole, jos maksusetelin tuottajia on useilla yhtiöillä paljon. Maakunnalla ei ole oikeaa sopimussuhdetta maksusetelillä palveluja tuottavaan yhtiöön eikä myöskään sotekeskuksella ole tosiasiallista seurannan mahdollisuutta samasta syystä. Potilas- ja asiakasturvallisuus voivat vaarantua tämän vuoksi. Myös mahdollisuus seurata laatua ja maksun oikeutusta hämärtyvät. Kokemukset nykyisestä palvelusetelitoiminnasta kertovat, että tällainen järjestelmä vaatii nimenomaan kustannusten hillitsemisen kannalta hyvän ja mahdollisimman paljon automaattiseen tietojen käsittelyyn perustuvan seuranta- ja valvontajärjestelmän. Syntyvät uusia hallinnontasojen valvonnan järjestämiseksi.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

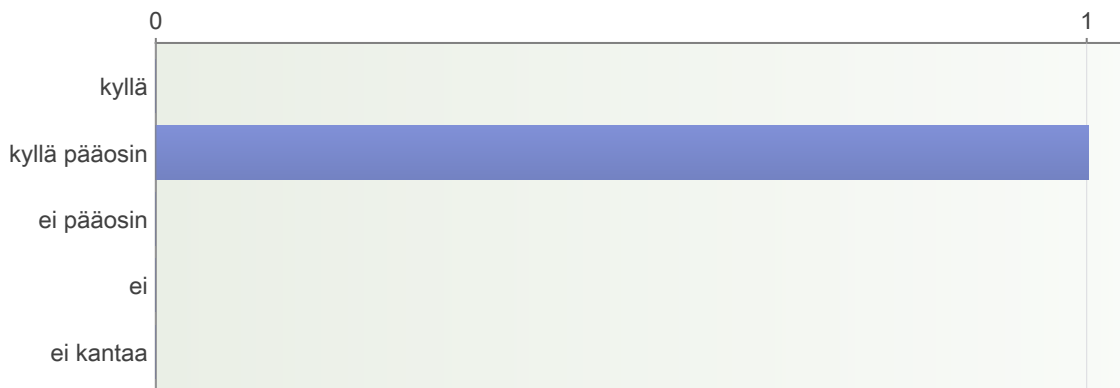
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Sotekeskusten velvollisuudet tarjota maksuseteliä tilanteissa, joissa sillä on jo valmiiksi omassa palvelutuotannossa mahdollisesti kustannustehokkaamminkin tuotettua samaa palvelua, on lähtökohtaisesti väärin, jos haetaan kustannusvaikuttavuutta.
Maksusetelin myöntäminen asiakkaan käyttöön tämän niin pyytäessä esimerkiksi fysioterapiassa muodostuu yhtiön toiminnan kannalta erittäin hankalaksi, jos palvelua on tarjottavissa omana toimintana sekä maksusetelin avulla. Laki kuitenkin velvoittaa palvelun tuotannon muulla tavoin (eli käytännössä itse tai ostopalveluna), jos asiakas kieltäytyy maksusetelistä. Tämä aiheuttaisi tuotannon päällekkäisyyttä ja siten toiminnan kustannusten nousua.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

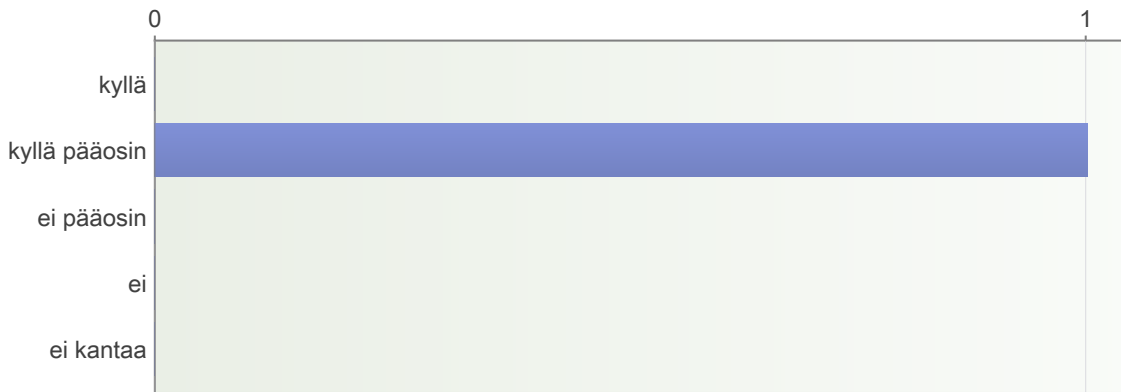
- Vapaamuotoiset huomiot

Asiakkaan valinnan mahdollisuus on tässä mahdollistettu erittäinkin riittävästi, mutta osaako asiakas valita itselleen oikean palvelun, joka kohdistuu oikealla tavalla hänen hyvinvointiinsa ja terveyteensä ja niiden tuottamaan terveyshyötyyn. Koska on epäselvää, minkälaisia palveluntarjoajia tosiasiallisesti tuottajiksi ilmoittautuu, emme voi etukäteen tietää, mikä on lopputulos toteutuksessa ja laadussa.

Nykyinen palveluseteli vie asiakkaan kuluttajasuojalain alle eli tilaajana kunta voi kyllä valvoa laatua yleisellä tasolla, mutta käytännön arjessa asiakas jäisi yksin (tai omaisen kanssa) reklamoimaan epäkohdista, mikäli on tyytymätön palveluun. Mikäli siis asiakas/maksusetelissä on yhtään tämän suuntaista, on se varsinkin tiettyjen sote – palvelujen käyttäjien näkökulmasta haasteellinen.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

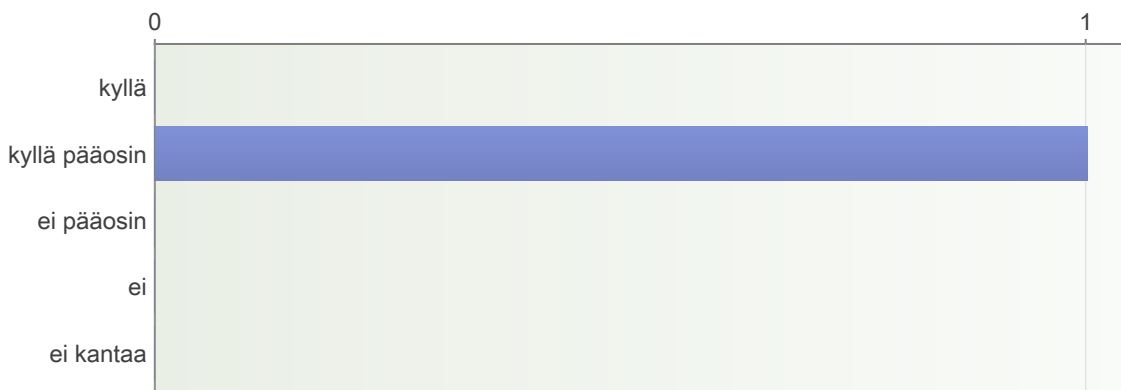
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
 § 12:ssa säädetään valinnanvapautta koskevista rajoituksista siten, että lähtökohtaisesti asiakas voisi valita myös tahdosta riippumattoman hoitoa ja huoltoa vaativan maakunnan liikelaitoksen toimipisteen. Tämä lähtökohtaisuus on kuitenkin epätarkoituksenmukaista, koska näissä tilanteissa on päädytty jo asukkaan hoidon perusteella tilanteeseen, jossa tahdonvastaisesti joudutaan asukasta hoitamaan suljetussa yksikössä, koska joko hänen tai toisen henkilön turvallisuus on vaarantunut, hoidon tarkoituksen mukainen toteuttaminen vaatii suljettua hoitopaikkaa tai asiakkaan muu edun turvaaminen (lastensuojelutilanne mm.) vaatii (valinnan)vapauden rajoittamista. Usein myöskin tarvitaan tuotantoon liittyvää erityisosaamista.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

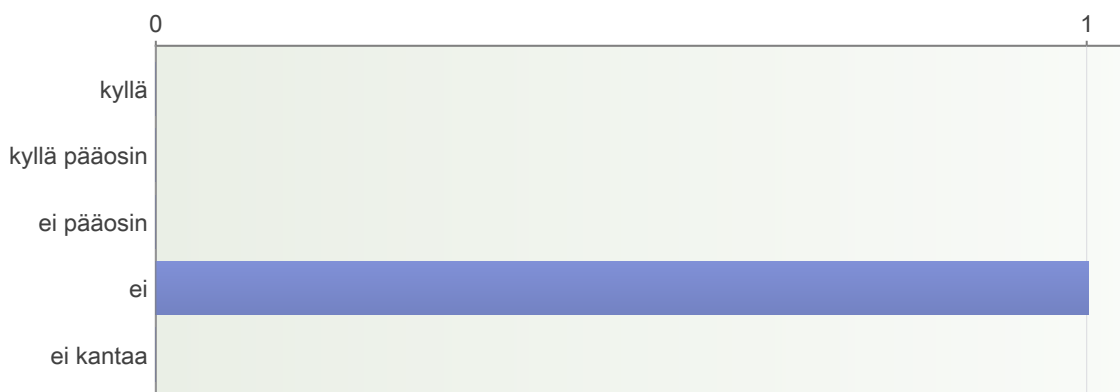
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tämä on tarkoituksenmukaisesti säädetty, jos asiakkaalla on todellinen mahdollisuus valita oikeaan tietoon perustuen.
Kuitenkin maakunta-sote-muutoksen tärkeät lähtökohdat kustannusten kasvun hillintä ja integraation lisääminen estyvät tällä, jos maakunnan liikelaitoksella ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen, mitä palvelua tuotetaan asiakassetelillä ja mitä toimintaa tuotetaan itse kustannustehokkaammin. Nykyisen kaltainen toiminta palvelusetelillä tai ostopalvelulla tuottaisi saman toiminnan suuremmalla mittakaavalla toteutettaessa ja tähän voitaisiin velvoittaa yhtäläillä sopivissa selkeissä kohteissa.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

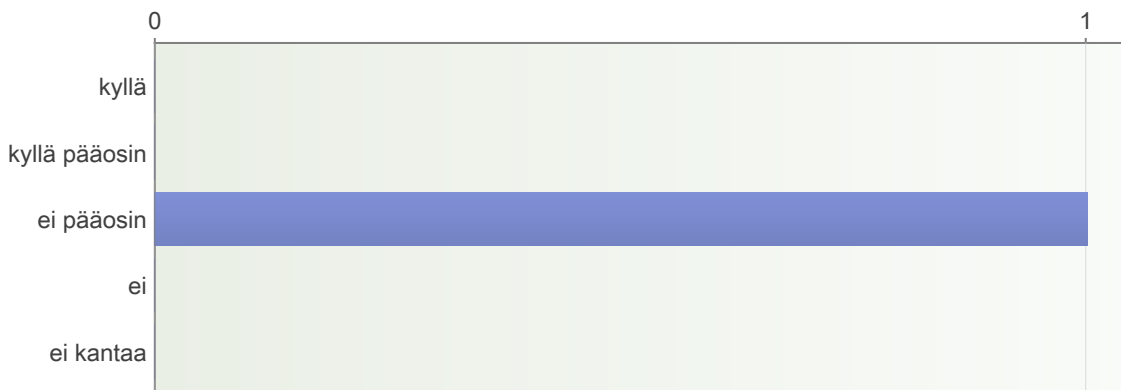
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Asiakassetelitoiminnassa maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuus hämärtyy samalla tavalla kuin maksusetelissä. Riittävää ei ole maakunnan asettamat yhteiset vaatimukset, jolla tämä järjestämisvastuu hoituisi. Myöskään sanamuoto siitä, että maakunta ei saa asettaa palvelun tuottajille vaatimuksia, jotka eivät ole tarpeellisia palvelutuotannolle on käsitteellisesti huono. Palvelun tuottajille pitää voida asettaa vaatimuksia, jotka kohdentuvat mm. asiakasturvallisuuteen, laatuun ja asiakaslähtöisyyteen sekä esteettömyyteen ja tehokkuuteen. Nämä eivät ole suoraan palvelutuotantoa, mutta niitä tulee silti voida asettaa.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

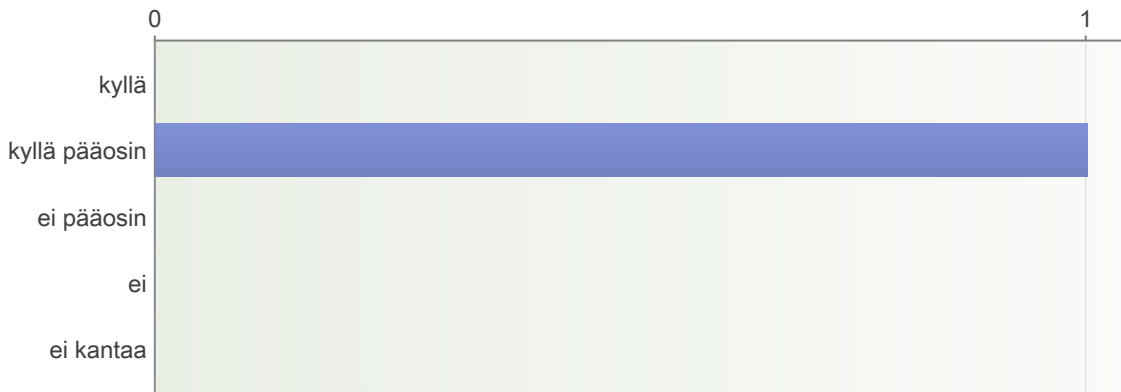
Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot

Lakiluonnoksen mukaan asiakassetelijärjestelmän vähimmäistasona on, että asiakassetelin piirissä olisi vähintään 15% niiden palveluiden kokonaiskuluista, jotka eivät kuulu suoran valinnan piiriin, jotka eivät ole kiireellisiä, julkisen vallan käyttöä, harvinaisuuden, vaativuuden tai suurten kustannusten perusteella keskitettäviä palveluita tai joita ei toteuteta henkilökohtaisen budjetin avulla. Selkeästi ei ole määritelty, onko maakunnalla mahdollisuus itse määrittää sitä, voiko tämä 15% koostua joistakin tietyistä palvelusektoreista, vai tuleeko sen kohdistua tasaisesti kaikkiin palveluntuottajiin. Toisaalla annetaan maakunnan itsensä määriteltäväksi palveluita ja toisaalla sanotaan valtakunnallisista tavoitteista, jotka valtioneuvosto hyväksyy muilta tuottajilta hankittavien palveluiden osuudeksi. Kirjoitettu on myös vähimmäismäärästä, joita on palveluntuottajalta hankittava, vaikka liikelaitoksen oma palvelutuotanto pystyisi jollakin sektorilla tuottamaan palvelun kokonaistaloudellisemmin. Käyttöönotto on erittäin epäselvää etenkin laajuudeltaan.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Henkilökohtainen budjetointi on lähtökohtaisesti kannatettava malli tietyille asiakasryhmille, joilla on laaja-alaisen palvelun, tuen ja avun tarve. Tätä budjetointimuotoa ei kuitenkaan ole vielä Suomessa kokeiltu, eikä tiedetä sen kustannusvaikuttavuutta ja sitä, miten asukas osaa itse tai ohjattunakaan hankkia palveluita tämän kautta, ja onko tämä asiakkaan palveluita ja toimintakykyä kokonaisvaltaisesti parantava toimintamalli. Kun palvelusuunnitelman kautta määritellään budjetin suuruus ja asiakas tulee käyttäneeksi epätarkoituksenmukaisesti oman budjettinsa, kuinka sitten toimitaan? Onko uusi palvelutarve automaatti lisärahoitukselle ja siten kustannusten kasvulle? Tuleeko tällöin palveluntarjoajien kautta epätarkoituksenmukaista lisäpalvelua ja siten kustannusten nousua? Kokonaisuus vaatii ohjaukseen kustannusvaikuttavaa toimintaa osaavan henkilöstön.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

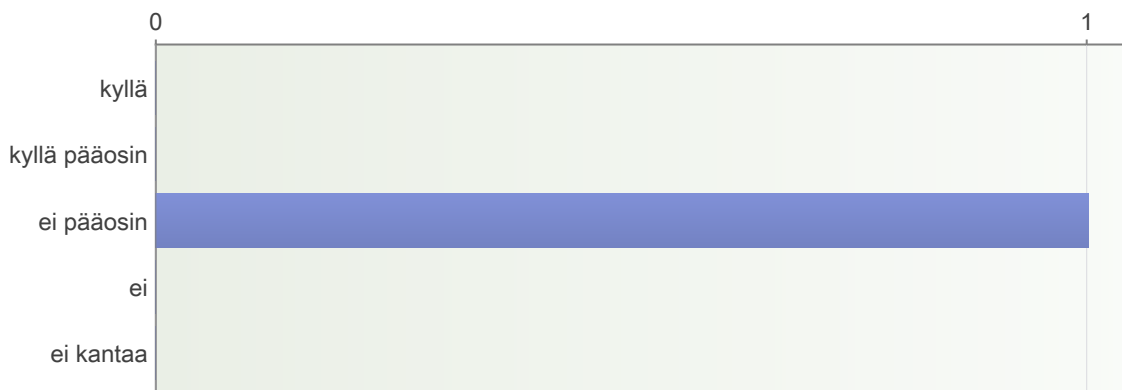
- Vapaamuotoiset huomiot

Laki on selkeä tuettuun päätöksentekoon, mutta se ei mahdollista päätöksentekoa puolesta. Lasten kohdalla on valinnanvapauslaissa määritelty ikärajaksi 12 vuotta tai se ikä, kun lapsen koetaan olevan kykenevä päättämään omasta hyvinvoinnistaan ja tekemään siten valintoja. Tämä antaa suunnan päätöksentekoon, mutta luo ristiriitatilanteita murrosikäisellä, joka on mahdollisesti vanhempien kanssa eri mieltä omasta toiminnastaan. Lisäksi vanhempien erotilanteissa tämä tulee korostumaan.

Myöskään muiden sellaisten kohdalla, jotka eivät ole kykeneviä tosiasiallisesti tekemään valintaa omasta hoidostaan kuten dementikot, vakavasti kehitysvammaiset, tulee olla selkeä päätöksentekijän mahdollisuus kirjattuna

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

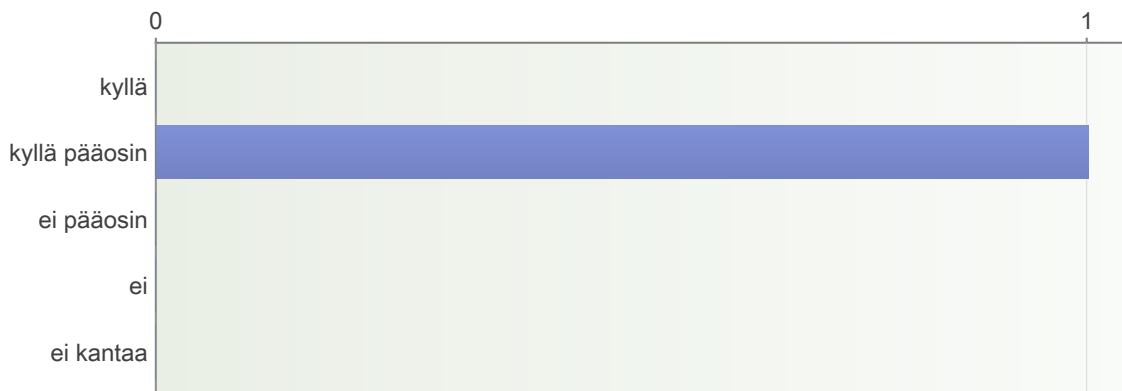
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Valinnanvapauspalveluita tuottavien sotekeskusten hyväksyminen perustuu hyvin suurelta osin yksikön omavalvontaan ja maakunnan puolelta sopimiseen ja luottamukseen. Varsinkin kun maakunnalla ei ole tiedossa 1.1.2019 seurannan tueksi tarvittavaa tietojärjestelmää työkaluksi, piilee tässä kohdassa suuri riski.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

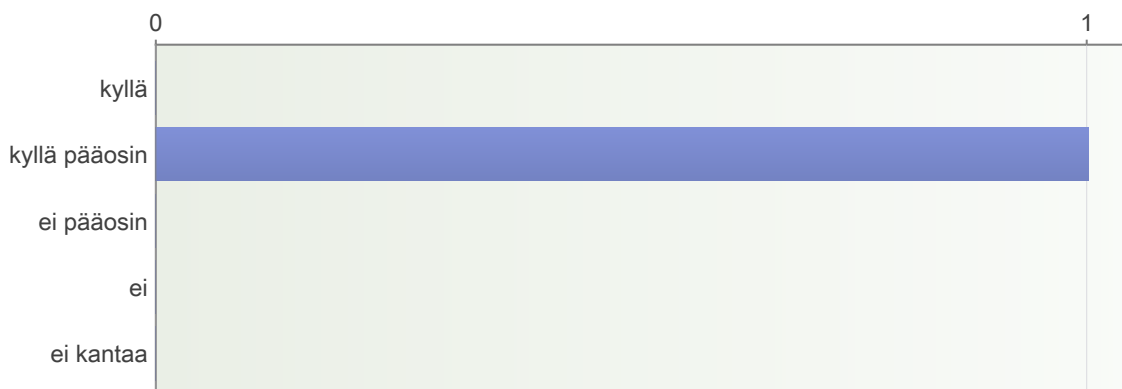

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot

Yhtiöittämisveloitteen juridista taustaa maksu- ja asiakassetelipalvelujen osalta ei tuoda selkeästi esiin. Tarkoituksenmukaista olisi, että maakunnan liikelaitos voisi tuottaa molempia näitä palveluja, koska maksusetelin arvosta päättää sote-keskus (ei liikelaitos) ja asiakassetelin arvosta ja käyttöperiaatteista olisi tarkoituksenmukaista päättää järjestäjän (ei liikelaitoksen) toimesta.

Tällainen toimintamalli lisäisi hallittua kilpailua ja tätä kautta kustannustehokkuutta. Mikäli yksityisten toimijoiden kanssa kilpailevaa julkista toimintaa ei voi olla, yksityiset toimijat pystyvät de facto määrittämään hintatason. Maakunnan ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista yhtiöittää osaa toiminnastaan vaan kyetäkseen tuottamaan maksu- tai asiakassetelipalveluja. Pahimmillaan tällainen menettely voisi vaarantaa ko. osa-alueen opetuksen ja tutkimuksen (so. kukaan ei kouluttaisi uusia kaihikirurgeja).

Palveluntuottajan veloitteista lääketieteellisen ja sosiaalihuollon opetusta antavina yksiköinä ei ole mitenkään huomioitu. Nykyisenkaltaista kunnalliseen toimintaan liittyvää opetusveloitetta ei siten jatkettaisi näissä yksiköissä. Tällöin vaarantuu perusopetus ja myös erikoistumiskoulutus aloilla ylipäätään. Henkilökunnan koulutusveloitetta ei myöskään ole kirjattu mitenkään selkeästi mihinkään. Koulutusveloite tulisi kirjata myös lakeihin selkeästi.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

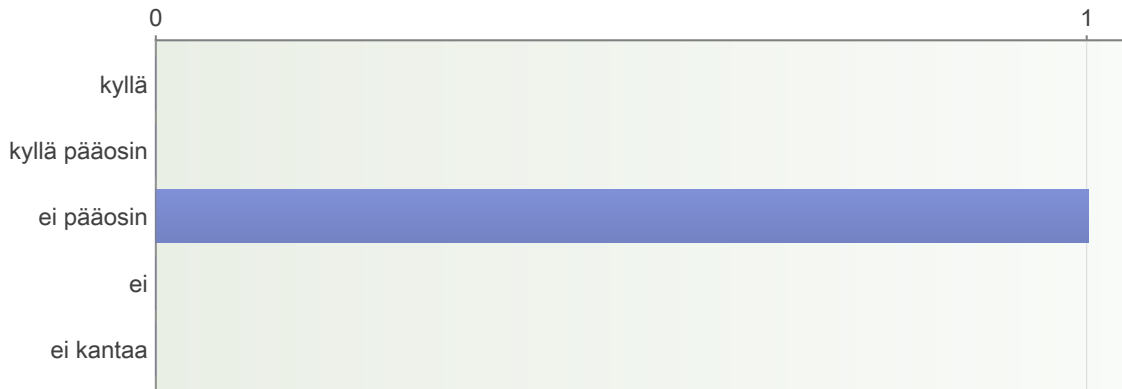

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

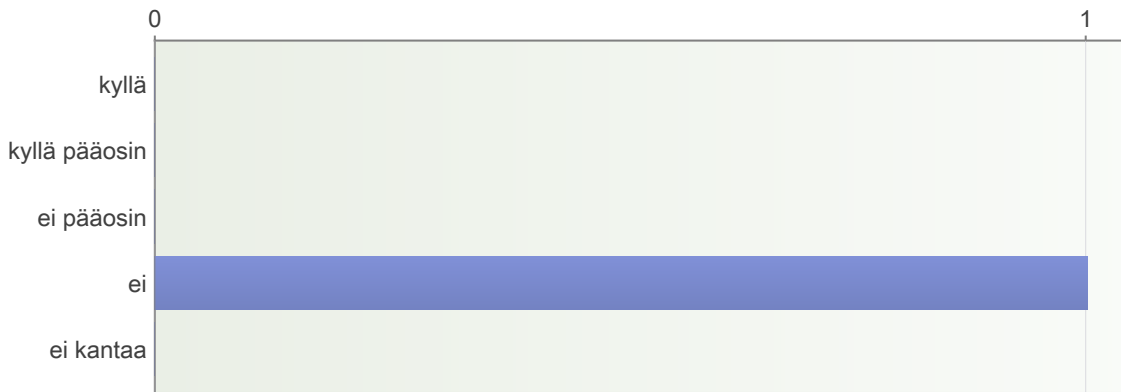
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Asiakaspalvelusetelillä tuotetusta palvelusta ei saa periä asiakkaalta asiakasmaksua, mutta lisäpalvelusta saa periä maksun. On epäselvää, miten tämä rajataan. Maakunnan pitää olla oikeutettu tekemään tarkemmat rajoitukset tässä.
Maakunnan toiselta maakunnalta laskuttamat palveluiden läpilaskutus voi tulla ongelmaksi, koska kustannustasot voivat olla erilaiset ja rahamäärät eri maakunnille annetaan eri tavalla.
Kuka rahoittaa kiireellisen hoidon/ huollon, jos käytetään muuta kuin omaa valittua sotekeskusta/liikelaitosta, millä rahoitusmallilla tämä tehdään?
Miten huomioidaan väliaikaisen valinnanmahdollisuuden aiheuttama mahdollisesti kahden sotekeskuksen yhtäaikainen käyttö ja siitä aiheutuva korvauksien maksaminen kapitaatiokorvauksena vaiko suoriteperusteisena?

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

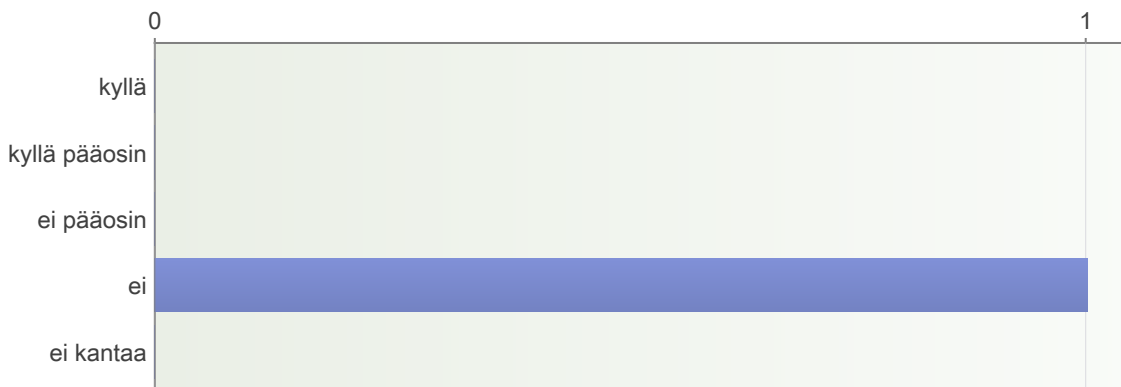
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Kuten on jo useassa kohdin mainittu, lakiluonnoksen kaltainen siirtymäsäännös on epäselvästi tulkittavissa ja mahdoton toteuttaa näin lyhyessä ajassa. Vaikka siirtymäsäännös mahdollistaa maakunnan perustasoon siirrettävien palveluiden yhtiöittämisen vasta viimeistään 1.1.2021, niin tämä ei ole mahdollista tehdä, koska kyse on kilpailluista markkinoista, jossa yksityiset yhtiöt ja järjestöjen tuotanto olisi samanaikaisesti toiminnassa julkisen ei-yhtiöitetyn toiminnan kanssa. Jotta siirtymäaika on realistinen, tulee lain arvioinnissa listata kaikki ne tehtävät ja toimenpiteet, joiden tulee olla tehtynä, ennen kuin valinnanvapaus voidaan säädetyssä laajuudessa ja tarkoituksessa toteuttaa sekä arvioida sekä tarvittava aika että kustannukset näiden toimenpiteiden osalta. Muussa tapauksessa riski sille, että määräaikoja joudutaan siirtämään useaan kertaan (vrt. KanTa-hanke ja jätehuoltolaki) on huomattavan suuri ja aiheuttaa turhaa työtä ja ylimääräisiä kustannuksia sekä julkisille että yksityisille toimijoille.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

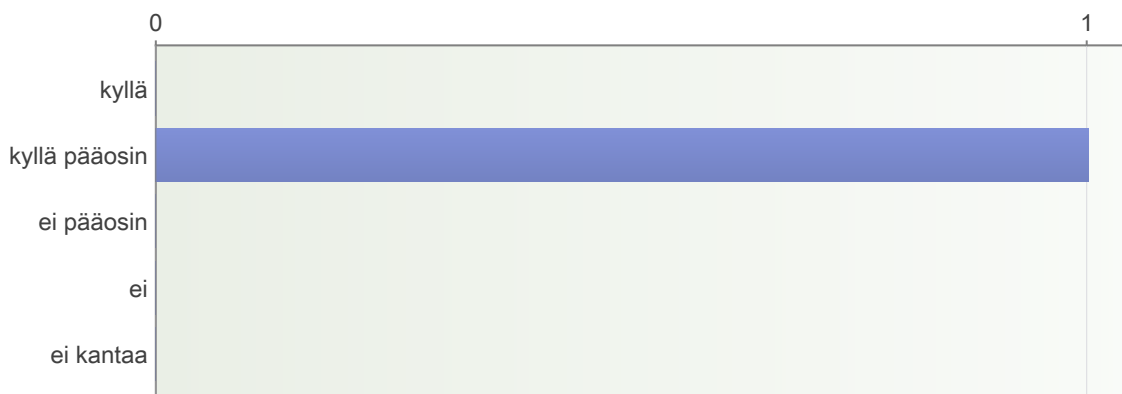
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Lain voimaantulo tapahtuu liian nopeasti sen jälkeen, kun maakunnat tosiasiallisesti vasta muodostuvat. Puolen vuoden aika kesästä 2018 1.1.2019 alkavaan toimintaan on liian lyhyt varsinkin isolla järjestämisalueella. Sähköisiä järjestelmiä ehditä saada riittävään valmiuteen toiminnan muokkaukseen.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

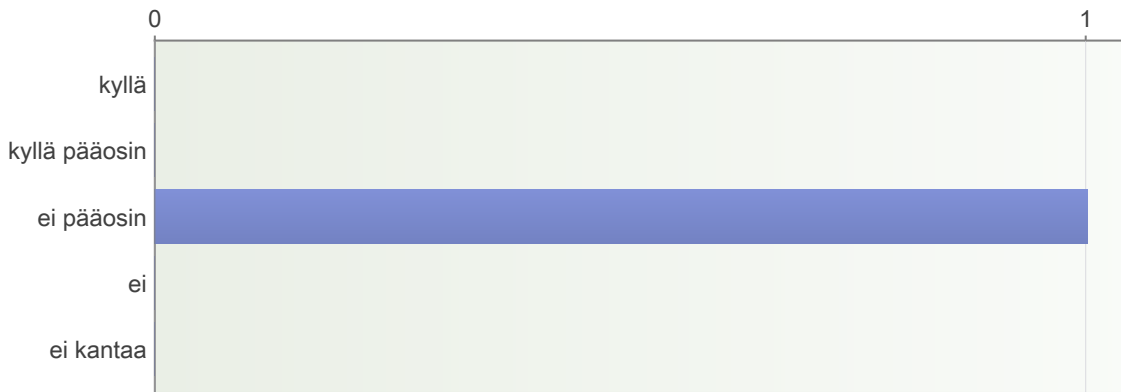
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Markkinoita syntyy kasvukeskuksiin ja isoihin kaupunkialueille runsaastikin. Tasavertaista koko Suomen tasolla se ei tule olemaan.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?
Pienillä toimijoilla ei ole juuri edellytyksiä perustaa sote-keskuksia niiden vaatimusten mukaisesti, mitä niiltä edellytetään. Isommat yhtiöt tulevat valtaamaan tämän toiminnan, eikä helppoa ole muokata laki uusiksi tätä edellytystä tekemään. Pienemmät toimijat voivat ryhtyä ammatinharjoittajatyöllä maksusetelin, asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetoinnin tuottajana.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

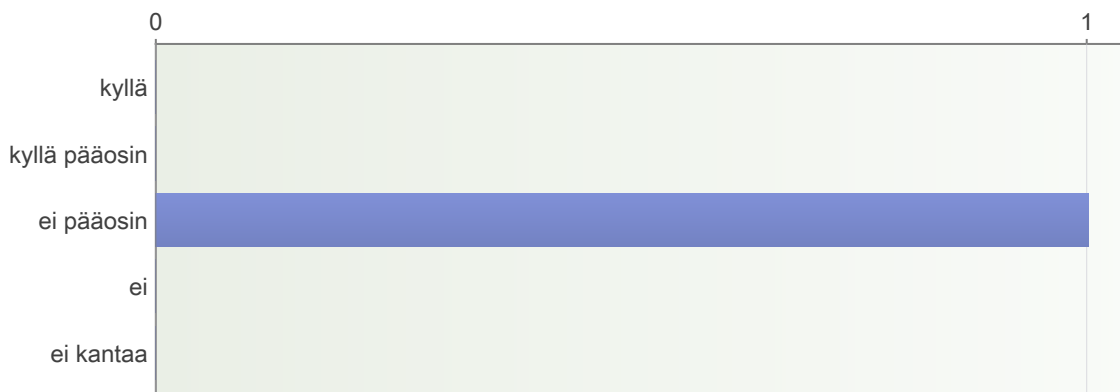
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?
Jos mahdollisuuteen tosiasiallisesti tulee sisältymään myös ammattihenkilön valinnanmahdollisuus, sitoutuminen omaan hoitoon voi perustasolla parantua. Valitsemalla oikeaan tietoon perustuva palveluntuottaja voi saada juuri itselleen omaan hyvinvointiin parantavaa toimintaa. Kuitenkin asukkaan todellinen ymmärrys oikeasta palveluntuottajasta on usein rajoittunut ja perustuu toissijaisiin seikkoihin kuten viihtyisyyteen, jonotuksen lyhyyteen ja siihen, miten hoito toteutetaan oman itsensä ajattelemana. Tämä ei kuitenkaan aina ole optimaalista ihmisen itsensä kannalta, jotta yhteisymmärryksessä voitaisiin päästä hänen itsensä kannalta parhaaseen lopputulokseen.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

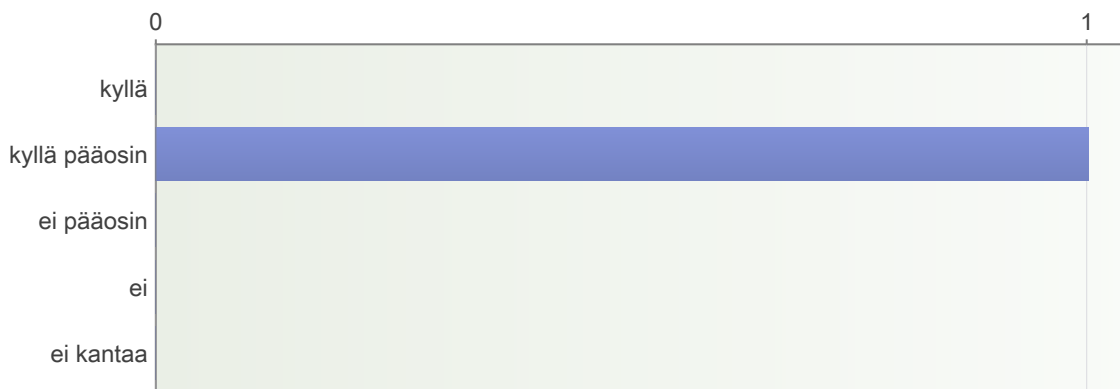
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Suun terveydenhuollon asiakasmaksut ovat aina olleet suuremmat kuin muussa terveydenhuollossa. Suunnitellut asiakasmaksujen korotukset tulevat lisäämään huomattavasti palveluntarjonnan ja palveluihin pääsyn eriarvoisuutta. Riskinä on, että suurentuneet asiakasmaksut luovat kustannuspainetta ja lisähallinnon tarvetta muualle, esimerkiksi sosiaalihuoltoon. Lisäksi on mahdollista, että suuri osa ihmisistä pitkittää hoitoon hakeutumista, mikä luo painetta päivystyspalveluihin ja erikoissairaanhoidon. Myös palveluntuottajan saamat korvaukset sisältävät kokonaisuutena suuren riskin osaoptimoinnille sekä erilaisia järjestelmiä valikoida itselle edullisia asiakkaita. Lasten ja nuorten hoidon vastuun on tarkoituksenmukaista säilyä maakunnan liikelaitoksella. Täsmentämättä on alle kouluikäisten hoito. Tarkoituksenmukaista olisi koko valtioneuvoston asetuksen 338/2011 alaisen hoitovastuun säilyminen maakunnan liikelaitoksella.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vapaamuotoiset huomiot
Vaikutusten arviointi on tehty hyvin ja kriittisesti. Kaikesta on vielä mahdollista saada vain saadun arviointia, koska toimintaa ei ole tällä tavalla järjestetty missään ja vaikutusten arviointi jää täysin teoreettiselle tasolle.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kunnallinen toiminta mullistuu täysin. On erittäin järkevää vaatia toiminnan muokkausta reilusti, mutta samalla saatetaan tuhota moniakkin toimivia rakenteita liiallisella kertaluonteisella toiminnanmuutoksella. Monia kohtia voitaisiin ensin selkeämmin kokeilla ja uuteen toimintamalliin tulisi mennä asteittain ja kokeilujen kautta.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisen kunnallisen henkilöstön asema muutoksessa on osin epäselvä. Henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksena kunnilta maakunnille ja sieltä tarpeen mukaan vapaan valinnan yhtiöihin. Alueella, jossa ammattihenkilöitä on niukasti, mutta silti vaaditaan tuotantoa sekä liikelaitoksessa että yhtiötetyssä muodossa vapailla markkinoilla, muodostuu henkilöstöstä suurempi kysyntä kuin sitä on tarjolla. Voiko erikoislääkäri toimia samanaikaisesti liikelaitoksen sairaalassa osastotyössä/leikkaamassa päivystys potilaita ja sotekeskuksen laajennetussa valinnanvapaustilanteessa konsultoivana vastaanottolääkärinä? Tai voiko sosiaalityöntekijä olla samalla tavalla ohjausroolissa sotekeskuksessa ja sitten liikelaitoksessa tekemässä henkilöön kohdistuvia päätöksiä?
 - Muutosvaiheessa vaarantuu sotetoiminta, joka on ollut kunnallisessa järjestämistä vastuussa ja tuotannossa, jos sen muutosta ei vaiheisteta. Alkuun syntyy kaksoistoimintaa, koska tosiasiallisesti uuden yhtiömuotoisen toiminnan aloitus ei tapahdu suoraan toisen toiminnan lopetuksena. Tämä lisää kustannuksia. Miten varmistetaan muutoksen sujuvuus vaarantamatta potilas- ja asiakasturvallisuutta?
 - Monet lakiluonnoksessa käytettävät palvelujen nimikkeet ovat asiakkaalle epäselviä, eivätkä ne kuvaa toimintaa asiakas/potilasnäkökulmasta. Näitä tulee yksinkertaistaa, kuten suun terveydenhuollon toimipiste on hammashoitola ja maksu- ja asiakasseteli käytännössä on ostopalvelua, jonka tuottajan asiakas saa itse valita.
 - Alle kouluikäisten kaikki lasten ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ja kaikki sosiaalihuolto tulee olla liikelaitoksen yhteisvastuulla.
 - Työterveyshuollon asiakkaiden mahdollisuus valita oma työterveyshuollon tuottaja myös maakunnalliseksi tuottajaksi tuo yksityiselle tuottajalle mahdollisuuden osioimintoihin. He voivat markkinoida omalle asiakaskunnalle täysin omalla tavalla toimintaansa ohi julkisen valintatietouden. Tämä ns. perusterveiden aikuisten "saalistaminen" listoille tulee voida estää.
- Valinnanvapaussääädäntö on periaatteellisesti kannatettava muoto nykyistä asiakaskeskeistä toimintatapaa ja se on yksi hallituksen linjauksista uudistuksessa. Nykyinen lakiluonnos ja sen toimintamuodot eivät kuitenkaan edesauta uudistuksen muita tavoitteita kuten tarpeenmukaista integraatiota, väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista sekä hillitä palveluista aiheutuvia kustannuksia kolmella miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä. Asiakkaan tosiasiallinen valinnanmahdollisuus oman hyvinvoinnin parantamiseksi vaatii tietopohjaa, mitä ei saada valmiiksi

annetussa ajassa 1.1.2019 mennessä. Tarvitaan selkeä riittävän pitkä siirtymäaika, jossa ajassa voidaan tietojärjestelmät valinnanvapauden tietopohjaa varten luoda ja tietoa sinne saada. Lain toimeenpanolle ei ole (riittävää) aikaa sen jälkeen, kun maakunta on muodostettu keväällä 2018 ja laki astuu voimaan vasta 1.1.2019. Miten asukkaita autetaan valitsemaan oikein ennen kuin laki on voimassa? Maakunnan muodostaminen vaatii todella suuren panostuksen vuoden 2018 aikana ilman sitä, että valinnanvapaus astuisi voimaan heti maakunnan järjestämistoiminnan alkaessa. Nykyinen kunnallinen järjestämistoiminta tulee jatkua vuoden 2018 loppuun ja siitä siirtymä maakunnan järjestämisvastuulle ja laaja-alaiseen tuotantoon tulee tehdä vaiheittain, jotta asiakas- ja potilasturvallisuus ei vaarannu.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.